Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ____________________

   (Name) ____________________

2. (Signature) ____________________

   (Name) ____________________

OMR Sheet No. : ....

(To be filled by the Candidate)

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. ____________________

(In words)

Test Booklet No.

J—2409

PAPER—II

PUNJABI

Time : 1¼ hours] **[Maximum Marks : 100**

Number of Pages in this Booklet : **16** Number of Questions in this Booklet : **50**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of fifty multiple-choice type of questions.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
   (iii) After this verification is over, the Test Booklet Number should be entered in the OMR Sheet and the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each item has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the oval as indicated below on the correct response against each item.

   Example : (A) (B) ● (D)

   where (C) is the correct response.
5. Your responses to the items are to be indicated in the Answer Sheet given **inside the Paper I booklet only**. If you mark at any place other than in the ovals in the Answer Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done in the end of this booklet.
8. If you write your name or put any mark on any part of the test booklet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return the test question booklet and OMR Answer Sheet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
10. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or log table etc., is prohibited.**
12. **There is NO negative marking.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. इस प्रश्न-पत्र में पचास बहुविकल्पीय प्रश्न हैं।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी कागज की सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले लें। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
   (iii) इस जाँच के बाद प्रश्न-पुस्तिका की क्रम संख्या OMR पत्रक पर अंकित करें और OMR पत्रक की क्रम संख्या इस प्रश्न-पुस्तिका पर अंकित कर दें।
4. प्रत्येक प्रश्न के लिए चार उत्तर विकल्प (A), (B), (C) तथा (D) दिये गये हैं। आपको सही उत्तर के दीर्घवृत्त को पेन से भरकर काला करना है जैसा कि नीचे दिखाया गया है।

   उदाहरण : (A) (B) ● (D)

   जबकि (C) सही उत्तर है।
5. प्रश्नों के उत्तर **केवल प्रश्न पत्र I के अन्दर दिये गये** उत्तर-पत्रक पर ही अंकित करने हैं। यदि आप उत्तर पत्रक पर दिये गये दीर्घवृत्त के अलावा किसी अन्य स्थान पर उत्तर चिन्हांकित करते है, तो उसका मूल्यांकन नहीं होगा।
6. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
7. कच्चा काम (Rough Work) इस पुस्तिका के अन्तिम पृष्ठ पर करें।
8. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
9. आपको परीक्षा समाप्त होने पर प्रश्न-पुस्तिका एवं OMR उत्तर-पत्रक निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और परीक्षा समाप्ति के बाद उसे अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
10. **केवल नीले/काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
11. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**
12. **गलत उत्तर के लिए अंक नहीं काटे जायेंगे।**

PUNJABI

PAPER – II

Note : This paper contains **fifty** (50) objective-type questions, each question carrying **two** (2) marks. Attempt **all** of them.

1. ਮਧਕਾਲੀਨ ਭਾਰਤੀ ਆਰੀਆਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ :

   (A) 500 ਈਸਵੀ ਤੋਂ 1000 ਈਸਵੀ

   (B) ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਸਦੀ ਈਸਵੀ

   (C) 500 ਪੂਰਵ ਈਸਵੀ ਤੋਂ 1000 ਈਸਵੀ

   (D) ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਈਸਵੀ

2. ਨੀਵਾਂ, ਪਿੱਛਲਾ, ਗੋਲ, ਦੀਰਘ ਸਵਰ ਹੈ:

   (A) ਆ (B) ੳ (C) ਐ (D) ਔ

3. 'ਅਨੇਕ' ਸ਼ਬਦ ਹੈ:

   (A) 'ਇਕ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ (B) 'ਇਕ' ਦਾ ਵਿਰੋਧਾਰਥਕ

   (C) 'ਇਕ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਰਥਕ (D) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

4. ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ /ਹ/ ਵਿਅੰਜਨ ਉਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

   (A) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਆਦਿ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ

   (B) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮੱਧ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ

   (C) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਆਦਿ, ਮੱਧ ਅਤੇ ਅੰਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ

   (D) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮੱਧ ਅਤੇ ਅੰਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ

5. ਪਿਛੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰਜ਼ ਹੈ:

(A) ਵਿਕਾਰ (B) ਵਿਉਤਪਤੀ

(C) ਵਿਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ (D) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

6. ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਥਅਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(A) ਅਰਸਤੂ (B) ਸੁਕਰਾਤ (C) ਹੋਰੇਸ (D) ਲੌਂਨਜ਼ਾਈਨਸ

7. ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ:

(A) ਲੇਖਕ ਦੀ ਜੀਵਨੀ (B) ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ

(C) ਲੇਖਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ (D) ਲੇਖਕ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ

8. ਵਕਰੋਕਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦਾ ਆਚਾਰੀਆ ਹੈ :

(A) ਕੁੰਤਕ (B) ਆਨੰਦ ਵਰਧਨ (C) ਵਾਮਨ (D) ਦੰਡੀ

9. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(A) ਐਡਲਰ (B) ਜੱਕ ਲਾਕਾਂ (C) ਗ੍ਰਾਮਸੀ (D) ਜੁੰਗ

10. ਸਪੰਹਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ:

(A) ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ (B) ਭੂਗੋਲਿਕਤਾ

(C) ਸਾਹਿਤਕ ਘਟਨਾ (D) ਸਾਹਿਤਕ ਤੱਥ

11. ਉੱਤਰ ਸੰਰਚਾਨਾਵਾਦੀ ਚਿੰਤਕ ਹੈ :

(A) ਜੱਕ ਦੈਰਿਦਾ
(B) ਸੋਸਿਊਰ
(C) ਰੋਮਨ ਜੈਕਬਸਨ
(D) ਟੀ. ਐਸ. ਇਲੀਅਟ

12. ਵੈਧਰਭੀ, ਲਾਟੀ, ਪਾਂਚਾਲੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ:

(A) ਔਚਿਤਯ ਸੰਪਰਦਾਇ
(B) ਵਕਰੋਕਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇ
(C) ਰੀਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇ
(D) ਅਲੰਕਾਰ ਸੰਪਰਦਾਇ

13. 'ਜਰਗ ਦੇ ਮੇਲੇ' ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

(A) ਦੁਰਗਾ ਮਾਤਾ ਦੀ
(B) ਸੀਤਲਾ ਮਾਤਾ ਦੀ
(C) ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ ਦੀ
(D) ਪੀਰ ਮੁਰਾਦ ਸ਼ਾਹ ਦੀ

14. 'ਬੁਘਤੀਆਂ' ਗਹਿਣਾ ਹੈ:

(A) ਕੰਨਾ ਦਾ
(B) ਹੱਥਾਂ ਦਾ
(C) ਗਲੇ ਦਾ
(D) ਪੈਰਾਂ ਦਾ

15. ਛਟੀਆਂ ਦੀ ਰਸਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

(A) ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
(B) ਮੰਗਣੀ ਵੇਲੇ
(C) ਮੁਕਲਾਵੇ ਵੇਲੇ
(D) ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

16. 'ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ' ਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ:

(A) ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ
(B) ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ
(C) ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ
(D) ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ

17. 'ਜੋਗ ਜੁਗਤ ਕੀ ਬਾਰਤਾ' ਕਿਹੜੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ:

(A) ਕਵਿਤਾ (B) ਅਲੋਚਨਾ (C) ਨਾਵਲ (D) ਕਹਾਣੀ

18. ਕਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਿਰੋਲ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੈ:

(A) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ (B) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ

(C) ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ (D) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ

19. ਔਰਤ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਨਾਵਲ ਹੈ:

(A) ਜਲ ਬਿਨ ਕੁੰਭ (B) ਤੋਸ਼ਾਲੀ ਦੀ ਹੰਸੋ

(C) ਪਰਤਾਪੀ (D) ਕਾਗਤਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀ

20. 'ਪੰਜਾਬੀ ਬੁਲਬੁਲ' ਦਾ ਲੋਕ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ:

(A) ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਰਦ (B) ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ

(C) ਫਿਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ਼ (D) ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ

21. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਸਵਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅੰਜਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਵਿਚ ਹਵਾ ਬੇਰੋਕ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਪਰ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸਘੋਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਅੰਜਨ ਨਹੀਂ।

(A) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ।

(B) **(A)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਵੀ ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

(C) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

(D) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

22. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੈਦਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਵਰਤਮਾਨ ਰੂਪ ਤਕ ਪੁਜੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹਿੰਦਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਲਾਹੌਰੀ, ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ ਸੀ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਪਰ ਚੌਦ੍ਹਵੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਪੰਜਾਬ (ਪੰਜ+ਆਬ) ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਵਾਉਣ ਲਗੀ।

(A) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ।

(B) **(A)** ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਵੀ ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ।

(C) **(A)** ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ।

(D) ਦੋਵੇਂ **(A)** ਅਤੇ **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹਨ।

23. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਕਾਵਿ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਵੇਚਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਮੁਖਤਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਪਰ ਧੁਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਲੰਕਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਮਾਣਤਾ ਹੈ।

(A) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਵੀ ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ।

(B) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ।

(C) **(A)** ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ।

(D) **(A)** ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਵੀ ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ।

24. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਰੋਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਇਹ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਣਿਆ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਨੇਮ ਵਿਚਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(A) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਵੀ ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ।

(B) **(A)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ।

(C) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

(D) **(A)** ਤੇ **(R)** ਦੋਵੇਂ ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹਨ।

25. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਖੋਜ, ਸੰਪਾਦਨ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਚੇਰੀ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖੋਜ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਖੋਜ ਦੇ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ 'ਖੋਜ ਦਰਪਣ' ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ 'ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ' ਦਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ।

(A) **(A)** ਅਤੇ **(R)** ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ।

(B) **(A)** ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਆਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ।

(C) **(A)** ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

(D) **(A)** ਗ਼ਲਤ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ।

26. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਭਾਸ਼ਾ ਖ਼ੁਦ ਮੁਖਤਾਰ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਭਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਨਿਰਮਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਥਪਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿੱਧੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ।

(A) **(A)** ਤੇ **(R)** ਦੋਵੇਂ ਸਹੀ ਹਨ।

(B) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ।

(C) **(A)** ਪੂਰਨ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ।

(D) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ, **(R)** ਵੀ ਆਂਸ਼ਿਕ ਸਹੀ ਹੈ।

27. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲੋਕਧਾਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਰਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਹੂ-ਬਹੂ ਪਾਲਣਾਂ ਤੋਂ ਨਾਬਰੀ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(A) **(A)** ਅਤੇ **(R)** ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।

(B) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

(C) **(A)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਵੀ ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

(D) **(A)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ।

28. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਨਾਟਕ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਹੈ ਪਰ ਨਾਵਲ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਨਾਟਕ ਸੰਯੁਕਤ ਕਲਾ ਹੈ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਨਾਵਲ ਤੇ ਨਾਟਕ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਤਾਂ ਸਾਹਿਤਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਰੰਗਮੰਚ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(A) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

(B) **(A)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਵੀ ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

(C) **(A)** ਅਤੇ **(R)** ਦੋਵੇਂ ਠੀਕ ਹਨ।

(D) **(A)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ।

29. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਨੇਮਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਝ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੇ ਤਕਾਜ਼ਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(A) **(A)** ਅਤੇ **(R)** ਦੋਵੇਂ ਗ਼ਲਤ ਹਨ।

(B) **(A)** ਗ਼ਲਤ ਹੈ, **(R)** ਠੀਕ ਹੈ।

(C) **(A)** ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ **(R)** ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

(D) **(A)** ਅਤੇ **(R)** ਦੋਵੇਂ ਠੀਕ ਹਨ।

30. **(A)** (**ਕਥਨ**) : ਭਾਸ਼ਾਈ ਚਿਹਨ ਚਿਹਨਕ ਅਤੇ ਚਿਹਨਿਤ ਦੇ ਆਪਹੁਦਰੇ ਸੰਬੰਧ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(R) (**ਕਾਰਨ**) : ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਦਵੰਦਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧਾ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(A) **(A)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

(B) **(A)** ਪੂਰਨ ਗ਼ਲਤ ਹੈ, **(R)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ।

(C) **(A)** ਪੂਰਨ ਠੀਕ ਹੈ, **(R)** ਆਂਸ਼ਿਕ ਠੀਕ ਹੈ।

(D) **(A)** ਅਤੇ **(R)** ਦੋਵੇਂ ਠੀਕ ਹਨ।

31. ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰ ਕ੍ਰਮ-ਅਨੁਸਾਰ ਲੜੀਵਾਰ ਲਿਖੋ

(i) ਤਾਲਵੀ - ਚ, ਜ

(ii) ਮੂਰਧਨੀ - ਟ, ਡ

(iii) ਕੰਠੀ - ਕ, ਗ

(iv) ਦੰਤੀ - ਤ, ਥ

(A) (i) (ii) (iv) (iii)

(B) (iv) (i) (iii) (ii)

(C) (iii) (i) (ii) (iv)

(D) (i) (iii) (iv) (ii)

32. ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਹੈ:

(A) ਕਿਰਿਆ - ਕਰਮ - ਕਰਤਾ

(B) ਕਰਤਾ - ਕਰਮ - ਕਿਰਿਆ

(C) ਕਰਮ - ਕਰਤਾ - ਕਿਰਿਆ

(D) ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

33. ਹੀਰ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੋ:

(i) ਵਾਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਹ

(ii) ਮੁਕਬਲ

(iii) ਦਮੋਦਰ

(iv) ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ

(A) (ii) (i) (iii) (iv)

(B) (iv) (ii) (iii) (i)

(C) (ii) (iii) (iv) (i)

(D) (iii) (ii) (i) (iv)

34. ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖੋ:

(i) ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ

(ii) ਸ਼ਬਦ ਹਜਾਰੇ

(iii) ਸਿਧ ਗੋਸ਼ਟਿ

(iv) ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ

(A) (iv) (iii) (i) (ii)

(B) (iii) (iv) (ii) (i)

(C) (iii) (i) (ii) (iv)

(D) (iii) (ii) (iv) (i)

35.

	ਸੂਚੀ - I		ਸੂਚੀ - II
(a)	ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਕਾਸ	(i)	ਜੀ.ਐਸ. ਰਿਆਲ
(b)	ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ	(ii)	ਦੁਨੀ ਚੰਦਰ
(c)	ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਰੁਕਤੀ	(iii)	ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ
(d)	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ	(iv)	ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਕ੍ਰਮ ਸਹੀ ਹੈ:

	(a)	*(b)*	*(c)*	*(d)*
(A)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(B)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(C)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(D)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)

36. ਸੂਚੀ – I | ਸੂਚੀ – II

(a)	ਸਾਧਾਰਨੀਕਰਨ	(i)	ਰੂਪਵਾਦ
(b)	ਅਜਨਬੀਕਰਨ	(ii)	ਦੈਰਿਦਾ
(c)	ਇਕਾਲਿਕ – ਦੁਕਾਲਿਕ	(iii)	ਰਸ–ਸਿਧਾਂਤ
(d)	ਵਿਰਚਨਾ	(iv)	ਸੋਸਿਊਰ

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਕ੍ਰਮ ਸਹੀ ਹੈ:

	(a)	*(b)*	*(c)*	*(d)*
(A)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(B)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(C)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(D)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)

37. ਸੂਚੀ – I | ਸੂਚੀ – II

(a)	ਸੁਰ–ਤੰਤੂਆਂ ਦੀ ਕੰਬਾਹਟ	(i)	ਜੀਭ
(b)	ਹਵਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ	(ii)	ਘੋਸ਼
(c)	ਉਚਾਰਕ	(iii)	ਕੰਠ
(d)	ਉਚਾਰਨ ਸਥਾਨ	(iv)	ਮਹਾਂਪ੍ਰਾਣ

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਕ੍ਰਮ ਸਹੀ ਹੈ:

	(a)	*(b)*	*(c)*	*(d)*
(A)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(B)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(C)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(D)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

38. **ਸੂਚੀ** – I **ਸੂਚੀ** – II

(a)	ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ	(i)	ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ
(b)	ਪੰਜਾਬੀ ਬੁਝਾਰਤਾਂ	(ii)	ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ
(c)	ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ	(iii)	ਸੁਖਦੇਵ ਮਾਦਪੁਰੀ
(d)	ਰੰਗ ਮੰਚ	(iv)	ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ

ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਕ੍ਰਮ ਸਹੀ ਹੈ:

	(a)	*(b)*	*(c)*	*(d)*
(A)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(B)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(C)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(D)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)

39. ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਚਿੰਤਕ ਹਨ:

(A) ਅਲਤਿਉਸਰ, ਮਾਸ਼ੇਰੀ, ਈਰਾਲਟਨ
(B) ਮਾਰਕਸ, ਏਂਗਲਜ਼, ਬੌਂਦਰੀਲਾਰਦ
(C) ਮਾਰਕਸ, ਫਰਾਇਡ, ਜੇਮਸਨ
(D) ਜਾਰਜ ਲੁਕਾਚ, ਜੇਮਸਨ, ਰੋਲਾਂ ਬਾਰਤ

40. ਕਿਹੜਾ ਜੁੱਟ ਸਹੀ ਹੈ:

(A) ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ – ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੋਮੇ
(B) ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ – ਸਚ ਸਦਾ ਅਬਾਦੀ ਕਰਨਾ
(C) ਨਜ਼ਮ ਹੁਸੈਨ ਸਯੱਦ – ਜਤਿੰਦਰ ਸਾਹਿਤ ਸੋਰਵਰ
(D) ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ – ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ

41. ਸੂਚੀ – I | ਸੂਚੀ – II

(a) ਭਾਸ਼ਾ (i) ਪਰਾਹਣ

(b) ਲਿੱਪੀ (ii) ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ

(c) ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਗਿਆਨ (iii) ਚਿਹਨ ਪ੍ਰਬੰਧ

(d) ਭਾਸ਼ਾ ਉਤਪਤੀ (iv) ਅੱਖਰ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕ੍ਰਮ ਸਹੀ ਹੈ:

	(a)	*(b)*	*(c)*	*(d)*
(A)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(B)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(C)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(D)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

42. ਸੂਚੀ – I | ਸੂਚੀ – II

(a) ਜੂਲੀਆ ਕ੍ਰਿਸਤੀਵਾ (i) ਅਗਰਭੂਮਨ

(b) ਮਿਸ਼ਲ ਫੂਕੋ (ii) ਸੰਚਾਰ ਮਾਡਲ

(c) ਮੁਕਾਰੋਵਸਕੀ (iii) ਸ਼ਕਤੀ /ਪ੍ਰਵਚਨ

(d) ਰੋਮਨ ਜਕੋਬਸਨ (iv) ਅੰਤਰਪਾਠ

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕ੍ਰਮ ਸਹੀ ਹੈ:

	(a)	*(b)*	*(c)*	*(d)*
(A)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(B)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(C)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(D)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

43. ਕਿਹੜਾ ਜੁੱਟ ਸਹੀ ਹੈ:

(A) ਕਾਰਜਗਤ ਗੀਤ – ਧਮਾਲ

(B) ਹੇਅਰਾ – ਬਰਾਤ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ

(C) ਸਾਂਝੀ ਮਾਈ – ਨੌਰਾਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ

(D) ਨ੍ਰਿਤ ਗੀਤ – ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ

44. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਗ਼ਲਤ ਹੈ:

(A) ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ – ਆਲੋਚਕ (B) ਨਜ਼ਮ ਹੁਸੈਨ ਸਯੱਦ – ਕਵੀ

(C) ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ – ਵਾਰਤਕਕਾਰ (D) ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ – ਨਾਵਲਕਾਰ

45. ਸ਼ਬਦ 'ਅਰਧ' ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ 'ਅੱਧ' ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ:

(A) ਸਵਰ–ਲੋਪ (B) ਦੁੱਤਕਰਨ

(C) ਵਿਅੰਜਨ – ਗੁੱਛਾ (D) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

46. ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਸਵਰ–ਲੋਪ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(A) ਇਤਰਾਜ਼ (B) ਮਰੂਦ (C) ਸ਼ਨਾਨ (D) ਖੰਡਪਾਠ

47. ਭਾਵਵਾਚਕ ਨਾਂਵ ਕਿਹੜਾ ਹੈ:

(A) ਤੇਲ (B) ਫੌਜ (C) ਖੁਸ਼ੀ (D) ਕੁਰਸੀ

48. ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਿੱਸਾ–ਕਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(A) ਪੀਲੂ (B) ਫਜ਼ਲਸ਼ਾਹ (C) ਅਹਿਮਦਯਾਰ (D) ਮਟਕ

ਪੈਰਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਬੋਧ ਨੂੰ ਗਲਪ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਦੌਰ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਵੈਰਾਗ ਅਤੇ ਭੂ–ਹੇਰਵੇ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਆਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਓਪਰੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵੱਸੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਧੀ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੈ।

49. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਮੂਲ ਮੁੱਦਾ ਦੱਸੋ:

(A) ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ

(B) ਘਰ–ਵੈਰਾਗ ਅਤੇ ਭੂ–ਹੇਰਵਾ

(C) ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ

(D) ਜੀਵਨ – ਵਿਧੀ

50. ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਬੋਲ ਕਿਸ ਉੱਤੇ ਹੈ:

(A) ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵ

(B) ਮੁਢਲੇ ਦੌਰ ਦਾ ਪਰਵਾਸੀ ਨਾਵਲ

(C) ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਜੀਵਨ–ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

(D) ਖੁਰਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ

- o O o -

Space For Rough Work